ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ В XXI СТ.: ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

МАТЕРІАЛИ

II Міжнародної науково-практичної конференції

30-31 травня 2019 р.

м.Умань

Міністерство освіти і науки України
Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини

ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ В XXI СТ.: ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

МАТЕРІАЛИ
ІІ Міжнародної науково-практичної конференції

30-31 травня 2019 року, м. Умань

Умань

2019

УДК 33+005](06)
Е 45

Рекомендовано до друку Вченою радою Навчально-наукового інституту економіки та бізнес-освіти Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини (протокол № 11 від 22 травня 2019 року)

Редакційна колегія:
Чирва О. Г., д. е. н., професор *(головний редактор);*
Вінницька О. А., к. е. н., доцент;
Мельничук Ю. М., к. е. н., доцент;
Слатвінський М. А., к. е. н., доцент;
Чвертко Л. А., к. е. н., доцент.

Відповідальність за достовірність поданої інформації несуть автори матеріалів.

Економіка та управління в XXI ст.: виклики та перспективи розвитку : матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції, (30-31 травня 2019 р., м. Умань) / МОН України, Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини; [за ред. д. е. н. О. Г. Чирви]. – Умань : ВПЦ «Візаві», 2019. – 269 с.

Збірник містить тези доповідей учасників II Міжнародної науково-практичної конференції «Економіка та управління в XXI ст.: виклики та перспективи розвитку» (30-31 травня 2019 р.), що відбулася на базі Навчально-наукового інституту економіки та бізнес-освіти Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини. Матеріали відображають результати досліджень учених, аспірантів та студентів з актуальних проблем економічного розвитку.

УДК 33+005](06)

© Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини, 2019

ЗМІСТ

СЕКЦІЯ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ТА ПРАКТИЧНІ ЗАСАДИ ЕФЕКТИВНОГО ФУНКЦІОНУВАННЯ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОЇ СФЕРИ 10

Бержанір А. Л.

ПРОЗОРІСТЬ СОЦІАЛЬНО ВІДПОВІДАЛЬНОГО БІЗНЕСУ ЯК НЕОБХІДНИЙ ЧИННИК ЙОГО РЕАЛІЗАЦІЇ 10

Білошкурський М. В.

ІНФОРМАЦІЙНА БЕЗПЕКА УКРАЇНИ: СТАН І ПРОБЛЕМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ 12

Вінницька О. А.

ДОВІРА ЯК НЕМАТЕРІАЛЬНИЙ ФАКТОР МОТИВАЦІЇ ПРАЦІ ТА СКЛАДОВА СОЦІАЛЬНОГО КАПІТАЛУ 16

Гарник О. А.

ДІАГНОСТИКА РОЗВИТКУ СИСТЕМИ МОТИВАЦІЇ ПРАЦІ НА МІКРОРІВНІ (НА ПРИКЛАДІ ПІДПРИЄМСТВ ЧЕРКАСЬКОЇ ОБЛАСТІ)..... 18

Дронь М. И.

ТЕХНОЛОГИИ ПОДГОТОВКИ И ДЕЯТЕЛЬНОСТИ КОНКУРЕНТОСПОСОБНОГО СПЕЦИАЛИСТА В УСЛОВИЯХ СОВРЕМЕННЫХ РИСКОВ: ИНФОРМАЦИОННО-ИННОВАЦИОННЫЙ ПОДХОД 22

Каричковський В. Д., Каричковська С. П.

ПІДГОТОВКА МЕНЕДЖЕРІВ В АГРАРНИХ УНІВЕРСИТЕТАХ УКРАЇНИ ТА СУСІДНІХ ДЕРЖАВ 26

Киреенко В. П., Конецкая А. С.

ЭФФЕКТИВНОСТЬ ФУНКЦИОНИРОВАНИЯ СВОБОДНЫХ ЭКОНОМИЧЕСКИХ ЗОН РЕСПУБЛИКИ БЕЛАРУСЬ 29

Кірдан О. П.

НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ЕКОНОМІСТІВ У СИСТЕМІ НЕПЕРЕРВНОЇ ОСВІТИ 33

Коробкин А. З., Кузнецова Е. В.

ОЦЕНКА ЭФФЕКТИВНОСТИ ПРОДАЖ В ТОРГОВЫХ ОРГАНИЗАЦИЯХ РЕСПУБЛИКИ БЕЛАРУСЬ 35

Насипайко Д. С.

ЗАГРОЗИ НАЦІОНАЛЬНІЙ ЕКОНОМІЦІ В СФЕРІ СОЦІАЛЬНО-ТРУДОВИХ ВІДНОСИН 38

Мошляк І. О.
ПРОБЛЕМИ ЗАЛУЧЕННЯ ІНОЗЕМНИХ ІНВЕСТИЦІЙ В УКРАЇНУ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ 83
Петренко Л. М.
МІСЦЕ УКРАЇНИ У ГЛОБАЛЬНИХ ЕКОНОМІЧНИХ РЕЙТИНГАХ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ 85
Пальчевич Г. Т.
ФІНАНСОВІ ІНСТРУМЕНТИ РЕАЛІЗАЦІЇ ІННОВАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ..... 88
Пачева Н. О.
МІСЦЕ ІННОВАЦІЙ В СИСТЕМІ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ..... 92
Слатвінський М. А.
ВЕНЧУРНЕ ФІНАНСУВАННЯ ПРОЕКТІВ У СФЕРІ ВІДНОВЛЮВАЛЬНОЇ ЕНЕРГЕТИКИ 94
Сотник І. М., Дашкін В. Ш.
КРЕДИТУВАННЯ ПРОЕКТІВ «ЗЕЛЕНОЇ» ЕНЕРГЕТИКИ В ДОМОГОСПОДАРСТВАХ УКРАЇНИ: ОЦІНКА ОКУПНОСТІ..... 98

СЕКЦІЯ 3. ФІНАНСОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ НА НАЦІОНАЛЬНОМУ ТА МІЖНАРОДНОМУ РІВНЯХ..... 103
Беспрозванна Ю. О.
ОСОБЛИВОСТІ ФІНАНСІВ В МЕРЕЖЕВІЙ ЕКОНОМІЦІ 103
Бондарук Т. Г., Бондарук І. С.
УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВОЮ СТІЙКІСТЮ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ..... 105
Гаврилова Н. В.
СТРАТЕГІЧНЕ УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ ПІДПРИЄМСТВА..... 108
Гаман П. І., Гаман Н. О.
СИСТЕМА ДЕРЖАВНИХ ЗАХОДІВ ПІДВИЩЕННЯ РІВНЯ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ..... 111
Даниліна С. О.
РИНОК ДЕРИВАТИВІВ В УКРАЇНІ: СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ..... 115
Коваль Я. С.
ФОРМУВАННЯ КОМПЛЕКСНОЇ СИСТЕМИ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ ЕКОНОМІЧНОЮ БЕЗПЕКОЮ БАНКІВ 119
Кравченко В. П.
ПРОБЛЕМИ КРЕДИТІВ В БАНКІВСЬКІЙ СИСТЕМІ УКРАЇНИ 122
Мельник В. В.
ТЕОРЕТИЧНІ ПРОБЛЕМИ МОДЕРНІЗАЦІЇ ФІНАНСОВОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ 125

поля механізми підтримки окремих технологічних секторів відновлювальної енергетики та спрощенні фінансові програми.

Отже, сфера відновлювальної енергетики складається із значної кількості технологічних секторів, що мають індивідуальні характеристики, які обумовлюють різну їх привабливість для венчурного капіталу. Це, крім визначених заходів щодо зменшення економічних та політичних ризиків, вимагає окремого їх дослідження та вивчення особливостей соціальних венчурних компаній, які можуть бути залучені до фінансування проектів у відновлювальній енергетиці, що буде додатковою основою для підвищення можливостей залучення венчурного капіталу у цю сферу.

Список використаних джерел

1. Arthur, W. Brian. Competing Technologies, Increasing Returns, and Lock-In by Historical Events. *The Economic Journal*, 1989. Vol. 99, Is. 394, pp. 116–131.

2. Clean Energy Investment Trends. 2018. *Bloomberg NEF*. URL: https://about.bnef.com/clean-energy-investment/ (Accessed: 26.03.2019).

3. International Renewable Energy Agency (IRENA). URL: https://www.irena.org/ (Accessed: 27.03.2019).

4. Ruhnka, John C.; Young, John E. Some hypotheses about risk in venture capital investing. *Journal of Business Venturing*, 1991. Vol. 6, Is. 2. pp. 115–133.

КРЕДИТУВАННЯ ПРОЕКТІВ «ЗЕЛЕНОЇ» ЕНЕРГЕТИКИ В ДОМОГОСПОДАРСТВАХ УКРАЇНИ: ОЦІНКА ОКУПНОСТІ

Сотник І. М., *д. е. н., професор*
Дашкін В. Ш., *аспірант*
Сумський державний університет
м. Суми, Україна

З огляду на дефіцит власних викопних енергоресурсів та існуючих економічних й екологічних проблем енергетичного комплексу, питання розбудови відновлювальної енергетики (ВЕ) є надзвичайно актуальними для України, що обумовило їх включення до пріоритетів державної політики. З 2009 року в Україні були запроваджені «зелений» тариф (ЗТ) для підприємств, який сьогодні є основним економічним інструментом стимулювання розвитку потужностей на ВДЕ, а також низка інших пільг. У 2015 році дію ЗТ було поширено на приватні домогосподарства [1]. Водночас, станом на кінець 2017 року частка відновлювальних джерел енергії (ВДЕ) в електричному балансі країни не перевищувала 1,47% [2] і це за умов, що український ЗТ є найвищим в Європі. Таким чином, маючи великий потенціал використання ВДЕ та можливість заробити на підвищених ставках ЗТ, підприємства і населення України не поспішають будувати об’єкти ВЕ. За свідченням експертів,

причиною тому, зокрема у секторі домогосподарств, є проблеми фінансового забезпечення інвестиційних проектів з використання «зеленої» енергії, пов'язані з порівняно великими капіталовкладеннями на тлі низьких доходів українців. Крім того, хоча такі заходи, як правило, є прибутковими, строки їх окупності можуть бути досить тривалими, що відлякує потенційних інвесторів. Отже, актуальності набувають питання доцільності вкладення коштів у такі проекти із залученням кредитних ресурсів з точки зору строків їх окупності при реалізації в секторі домогосподарств України.

Аналіз кредитної політики українських банків щодо фінансування проектів у сфері ВЕ для фізичних осіб показав, що найбільш вигідною пропозицією на вітчизняному ринку є цільові кредити АБ «УКРГАЗБАНК» за програмою «Еко-енергія», які пропонуються за ставками 0.001–18.99%, що залежать від строків кредитування (максимум до 5 років) і обсягів власного внеску позичальника (15% і більше). Особливістю кредитної програми «Еко-енергія» є співпраця АБ «УКРГАЗБАНК» з фірмами-партнерами, які виконують повний комплекс робіт з техніко-економічного обґрунтування, будівництва та введення в дію сонячних електростанцій (СЕС), вітроелектростанцій і теплових насосів [3]. Зважаючи на можливість здачі об'єкту ВЕ «під ключ» та достатньо вигідні умови кредитування, розглянемо особливості фінансування й окупності проектів СЕС різної потужності для домогосподарства за вищезазначеною програмою. Усі розрахунки проводитимуться у відносно стабільній валюті – євро за курсом 3171,4138 грн = 100 євро на 01.01.2019, встановленим Національним банком України.

Об'єктом дослідження є двоповерховий приватний будинок з опалювальною площею у 200 м^2, розташований на північному сході України, у м. Суми. Будинок підключений до мережі трьохфазного електропостачання, газопостачання, центрального водопроводу. Договірний ліміт використання встановленої потужності для об'єкту до початку дослідження становив 3 кВт. Річні обсяги електроспоживання домогосподарства на власні потреби складають 1381 кВт·год, при цьому для оплати спожитої електроенергії використовується двозонний тариф для населення з тарифними коефіцієнтами 1,0 – день та 0,5 – ніч. Базовий тариф на електроенергію станом на початок 2019 року склав 2,84 євроценти/кВт·год при місячному споживанні до 100 кВт·год та 5,3 євроценти/ кВт·год – при місячному споживанні понад 100 кВт·год [4].

Для даного домогосподарства розглянемо варіанти будівництва СЕС потужністю 10, 20 та 30 кВт у 2019 році з метою генерації електроенергії та продажу її за ЗТ. Введення домогосподарством в дію СЕС потужністю до 30 кВт у 2019 році забезпечує отримання ЗТ, що є вищим від ціни традиційної

електроенергії у 3,36 раза та дорівнює 0,18 євро/кВт·год [4]. За чинним законодавством термін дії ЗТ для об'єкту ВЕ встановлений до 31.12.2029 р., отже, підвищені доходи від генерації електроенергії СЕС власник зможе отримувати протягом наступних 11 років (2019–2029). Нормативний термін служби СЕС складає 25 років, тобто у подальші 14 років, починаючи з 01.01.2030 р., оплата за згенеровану електроенергію буде здійснюватися за ринковими цінами і доходи власника від її продажу зміняться.

У табл. 1 подано доходи та витрати за проектами будівництва і функціонування СЕС різної потужності у домогосподарстві, розраховані на основі даних емпіричних досліджень. Доходи включають чисті (за вирахуванням податків) надходження від продажу за ЗТ згенерованої та не спожитої домогосподарством електроенергії, а також економію на оплаті за спожиту електроенергію. Капітальні витрати на будівництво СЕС різної потужності складаються з двох основних частин: власне витрат на будівництво СЕС та одноразової плати місцевій електрокомпанії за приєднану потужність з розрахунку 40,99 євро за 1 кВт приєднаної потужності.

Для обґрунтування доцільності залучення кредитних ресурсів з метою покриття витрат на будівництво СЕС нами було розраховано грошові потоки кредитних платежів і надходжень за проектом СЕС різної потужності та на цій підставі обґрунтовано строки окупності кредитних коштів, які відповідають строкам наданням кредитів. Слід відзначити, що розрахунки здійснювалися, виходячи з найкращих умов кредитування за програмою «Еко-енергія» АБ «УКРГАЗБАНК», які забезпечують найнижчу кредитну ставку та найтриваліший строк кредитування, а саме: ставка кредитування – 0,001% річних, строк надання кредиту – 5 років при розмірі власного внеску 50%, одноразова комісія банку за оформлення кредиту – 4% [3]. Крім того, були обчислені строки окупності проектів СЕС різної потужності, що становлять 50% вартості будівельних робіт за проектом, а також вміщують плату за приєднану потужність та комісію банку, які не увійшли до суми кредиту. Результати розрахунків подані у табл. 1.

За результатами аналізу виконаних розрахунків слід зробити такі висновки. Для кожного варіанту будівництва СЕС потужністю 10, 20 і 30 кВт за розглянутою кредитною програмою забезпечується повна окупність кредитних коштів за рахунок надходжень від ЗТ в межах встановлених строків кредитування (5 років).

Таблиця 1

Фінансово-економічні показники проектів СЕС потужністю 10, 20 і 30 кВт із залученням кредитних ресурсів

Показник	Встановлена потужність СЕС, кВт		
	10	20	30
Одноразова плата за приєднану потужність, євро	286,94	532,89	1106,76
Одноразова комісія банку за відкриття позикового рахунку (4% від суми кредиту), євро	210,00	370,00	520,00
Вартість предмету застави (витрати на будівництво СЕС), євро	10500	18500	26000
Сума авансу (50% – власні кошти), євро	5250	9250	13000
Сума кредиту (50%), євро	5250	9250	13000
Строк кредиту, місяців	60		
Відсоткова ставка, %	0,001		
Річний платіж по кредиту, євро	1050,00	1850,04	2600,04
Річний обсяг продажу «зеленої» електроенергії домогосподарством в мережу, кВт·год	9234	19401	29614
Річний дохід за проектом (чистий дохід домогосподарства від продажу електроенергії за ЗТ та економія на оплаті за спожиту електроенергію), євро	1369,37	2847,78	4331,35
Щорічна додана вартість (річний дохід за проектом – річний платіж по кредиту), євро	319,37	997,74	1731,31
Додана вартість за 5 років, євро	1596,85	4988,71	8656,55
«Неокуплений» залишок власних коштів (сума авансу + одноразова плата за приєднану потужність + одноразова комісія банку – додана вартість за 5 років) на момент виплати кредиту, євро	4150,09	5164,18	5970,21
Повний строк окупності (кредитних і власних коштів), років	8,25	6,75	6,5

Крім того, додатково, щороку після сплати кредитних платежів, протягом перших 5 років, домогосподарство отримує річний дохід від продажу «зеленої» електроенергії у розмірі 319,37, 997,74 та 1731,31 євро при будівництві СЕС потужністю 10, 20 і 30 кВт відповідно, що дозволяє щорічно компенсувати 5,56, 9,83 та 11,84% власних інвестиційних вкладень за кожним проектом. Після повної виплати кредиту через 5 років у домогосподарства залишається неокупленою сума власних коштів у розмірі 4150,09, 5164,18 та 5970,21 євро для проектів СЕС 10, 20 та 30 кВт відповідно при постійному річному доході 1369,37, 2847,78 та 4331,35 євро протягом наступних 6 років дії ЗТ. Таким чином, повні строки окупності всіх вкладених коштів складуть 8,25, 6,75 та 6,5 років для проектів СЕС 10, 20 та 30 кВт відповідно. Отже, проекти СЕС більшої потужності окуповуються швидше.

Представлені розрахунки свідчать про те, що в рамках поточних високих ставок ЗТ в Україні та програм пільгового кредитування проектів ВЕ будівництво нових СЕС є прибутковою справою. Водночас, зважаючи на повільну динаміку розбудови ВЕ у секторі домогосподарств через відсутність достатніх вільних фінансових коштів у населення, все ще існує потреба у наданні гарантованих державою дешевих кредитів власникам домогосподарств для покриття всіх витрат на будівництво об'єктів на ВДЕ. Крім того, такі кредити мають надаватися на строк щонайменше 7-8 років, щоб забезпечити окупність всіх коштів. Сьогодні найвигідніші для населення кредитні програми українських банків передбачають залучення кредитних та власних коштів на паритетних засадах у проекти ВЕ, що не завжди є прийнятним для домогосподарств з низькими доходами. Крім того, у зв'язку із запланованим зниженням ставок «зеленого» тарифу з 18 до 16,3 євроцентів/кВт·год у 2020 р. та до 14,5 євроцентів/кВт·год у 2025 р., прибутковість таких проектів також буде падати, тому фінансова підтримка реалізації проектів ВЕ не лише не втрачатиме актуальності, а й набуватиме вирішального значення.

(Публікація підготовлена в рамках виконання науково-дослідних робіт № 0117U002254 «Організаційно-економічні механізми стимулювання розвитку відновлювальної енергетики України» та № 0118U003571 «Інноваційний менеджмент енергоефективних та ресурсозберігаючих технологій в Україні»).

Список використаних джерел

1. Про ринок електричної енергії: Закон України від 10.06.2018. № 2019-VIII. URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2019-19 (дата звернення: 04.04.2019).
2. Лист Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг № 3671/17.3.2/7-18 від 16.04.2018. 2 с.
3. Кредити на придбання сонячних електростанцій і теплових насосів. URL: http://www.ukrgasbank.com/private/credits/eco_energy (дата звернення: 04.04.2019).
4. Сумиобленерго : веб-сайт. URL: https://www.soe.com.ua (дата звернення: 04.04.2019).

Наукове видання

ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ В XXI СТ.: ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

МАТЕРІАЛИ
Міжнародної науково-практичної конференції

30-31 травня 2019 року, м. Умань

Видається в авторській редакції